

coop
crew

- når fritid bli'r til fremtid

Litteraturstudie om fritidsjob

April 2021

Indhold

Indledning.....	3
Hvilke unge har fritidsjob?	4
Effekter af fritidsjob	4
Skolegang	4
Uddannelse	5
Beskæftigelse.....	5
Kriminalitet.....	6
Personlige kompetencer	6
Forandringsteori.....	8
Virksomme elementer i fritidsjobindsatser	9
Indsatsmodel.....	10
Rekruttering	10
Arbejdsrettede aktiviteter	11
Understøttende aktiviteter	11
Virksomhedsnetværk og -samarbejde.....	12
Virksomme kerneelementer	12
Coop Crew i praksis	15
Litteraturliste.....	18

Indledning

At have et fritidsjob har stor betydning for, hvordan unge klarer sig videre i livet. Fritidsjob har en positiv effekt for udsatte unge i forhold til deres sociale, faglige og personlige kompetencer, og unge, der har haft et fritidsjob, klarer sig bedre i forhold til skolegang, uddannelse og beskæftigelse senere i livet, end unge der ikke har haft et fritidsjob. De unges kendskab til og erfaringer med fritidsjob kan på den vis hjælpe dem til en styrket chancelighed i forhold til deres fremtidige uddannelses- og arbejdsmarkedstilknudning. Udover at styrke deres arbejdsmarkedskompetencer kan fritidsjob bidrage til andre sociale gevinster for den unge – bl.a. i forhold til styrkelse af selvtillid, etablering af netværk og forebyggelse af kriminalitet (13).

Men hvorfor har fritidsjobbet så stor betydning? Hvilken viden kan man udlede af de mange forskellige fritidsjobindsatser i Danmark, og hvad skal indsatserne indeholde for at have en positiv effekt for de unge? Det vil dette litteraturstudie forsøge at kortlægge.

På baggrund af en systematisk litteratursøgning er der identificeret en lang række litteratur. Gennemlæsningen af dette, har haft fokus på resultaterne af studierne og hvilke effekter fritidsjobsindsatser har på unges skolegang, uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet. Samtidig ses der nærmere på de unges personlige kompetencer. Dette skal give et overordnet indblik i, hvad forskningen om fritidsjob viser. Henvisningen til litteraturen er angivet med et tal i parentes.

Herefter identificeres virksomme elementer i fritidsjobindsatserne. Der ses nærmere på, hvilke elementer, der skal være til stede for at en indsats har en virkning og en effekt. Der præsenteres ydermere en forandringsteori, der illustrerer de resultater og effekter, som litteraturen sandsynliggør, der skabes mellem fritidsjobbet og de virksomme elementer. Afslutningsvist vil Coop Crew blive sat i relation til forandringsmodellen og der ses på projektets konkrete indsatsmodel samt virksomme kerneelementer.

Definitioner

Fritidsjob er lønnet beskæftigelse, som unge har samtidig med, at de er i grundskolen eller i en ungdomsuddannelse.

En fritidsjobindsats er en indsats, hvor unge forberedes til at kunne varetage et fritidsjob og/eller indsats, og/eller hvor unge får hjælp til at finde og fastholde et fritidsjob. En fritidsjobindsats kan dermed indeholde en eller flere aktiviteter, som anvendes til at få unge i fritidsjob. Formålet med fritidsjobindsatserne er både at styrke de unges arbejdsmarkedskultur, øge deres chancer for at komme i ordinær beskæftigelse samt at styrke deres faglige, sociale og personlige kompetencer.

Hvilke unge har fritidsjob?

Ser man lidt nærmere på undersøgelser omkring fritidsjob, så er det i Danmark især unge fra middel- og overklassen, der har et fritidsjob, mens unge fra lavere sociale lag samt unge med etnisk minoritetsbaggrund i mindre grad har fritidsjob. Litteraturen viser, at det er unge, hvis forældre er langt væk fra arbejdsmarkedet, der har sværest ved at få et fritidsjob. At det er unge fra de højere sociale lag, der har et fritidsjob, ses ikke på samme måde i andre lande, hvor fritidsjobbet i højere grad har til formål at supplere familiens økonomiske situation. I Danmark er fritidsjobbet derimod i høj grad en måde for den unge at opnå både jobindsigt, penge og relevante kompetencer til senere uddannelses- og jobsøgning (5, 6). I 2018 var der 32,8% af unge mellem 13-17 år, som havde et fritidsjob, viser en særkørsel fra Danmarks Statistik. Der er flere piger end drenge, der har et fritidsjob. Andelen af børn og unge, som har fritidsjob, varierer kommunerne imellem. Særligt i kommunerne i Vestjylland er andelen af børn og unge med et fritidsjob høj, mens den er lav i og omkring København. Blandt børn og unge over 15 år var supermarkeder og restauranter de største brancher, mens de 13-15-årige i stor stil gik med aviser eller lavede andet arbejde inden for post og kurer-tjeneste (17).

Effekter af fritidsjob

At have et fritidsjob har stor betydning for unges vej i livet. Unge, der har haft et fritidsjob, klarer sig bedre i forhold til skolegang, uddannelse og beskæftigelse senere i livet, end unge der ikke har haft et fritidsjob. At have et fritidsjob skaber positive forandringer hos de unge, da deres personlige, faglige og sociale kompetencer styrkes (11). I det følgende ser vi på de specifikke effekter af fritidsjob på hhv. skole, uddannelse, beskæftigelse, kriminalitet og personlige kompetencer.

Skolegang

Når de unge afslutter 9. klasse i folkeskolen, er der signifikant sammenhæng mellem deres gennemsnitskarakter, og hvor meget de har arbejdet. Man ser, at unge med et fritidsjob får 5 % højere karakterer til afgangseksamen og har 10 % lavere skolefravær (4, 7). De unge, der har arbejdet meget, har generelt et højere karaktergennemsnit end de unge, der har arbejdet lidt. Fælles for de danske undersøgelser er dog, at de udelukkende kortlægger positive sammenhænge, men ikke direkte årsagssammenhænge. Derfor vides det ikke med sikkerhed, om de positive sammenhænge mellem fritidsjob og fx bedre karakterer i grundskolen egentlig skyldes fritidsjobbet, eller om det er de fagligt dygtige elever, der oftest også har et fritidsjob og ville have fået gode karakterer, fritidsjob eller ej (4).

Uddannelse

Fritidsjob påvirker uddannelse positivt, således at personer, der har haft et fritidsjob, har større sandsynlighed for at tage en uddannelse end personer, som ikke har haft et fritidsjob. Dette mønster finder vi inden for alle grupper – etniske danskere, indvandrere og efterkommere. Én forklaring kan være, at fritidsarbejde motiverer unge til at uddanne sig. Der er en sammenhæng imellem fritidsjob og uddannelsesmotivation. Herudover viser konkrete analyser, at der er en stærk sammenhæng mellem at have haft fritidsarbejde og have tillid til egne evner og muligheder i uddannelsessystemet (15).

Helt konkret ses det, at unge fra udsatte boligområder, der havde et fritidsjob som 15-årige, er mere tilbøjelige til at være i uddannelse som 17-årige. Her var 62% af de unge, der havde haft et fritidsjob i gang med en uddannelse, mens det samme gjaldt for 47% af dem, der ikke havde haft et fritidsjob (1).

Unge, der har arbejdet meget som 13-18-årige får desuden i højere grad end deres jævnaldrende en ungdomsuddannelse. 67 % af de unge, som havde meget arbejde i ungdomsårene, har i dag afsluttet en ungdomsuddannelse. Hvorimod det gælder for 57 % af de unge, der kun arbejdede lidt i samme periode, og 44 % af de unge, som slet ikke arbejdede (3). Undersøgelser viser desuden, at en stor del af de unge vurderer, at det at have haft et fritidsjob har haft en positiv betydning for deres fremtidige uddannelsesmuligheder. De unge vurderer, at erfaringerne fra fritidsjobbet har gjort det lettere for dem at gennemføre en uddannelse (15).

De unge med meget ungdomsarbejde har i højere grad taget erhvervsfaglige og erhvervsgymnasiale uddannelser, mens unge, der kun har haft lidt arbejde som 13-18-årige, er den gruppe, der i højest grad har færdiggjort almengymnasiale uddannelser (3). Fem år efter de unge er gået ud af 8. og påbegyndt 9. klasse i grundskolen, ses det, at en større andel af fritidsjobbere, som arbejder meget, afslutter en ungdomsuddannelse før end fritidsjobbere, der arbejder lidt eller slet ikke (7).

Beskæftigelse

Personer, der har haft meget arbejde som 13-18-årige, er i langt højere grad i beskæftigelse i dag end unge, der har arbejdet lidt eller slet ikke. Det kan formodes, at det først og fremmest skyldes, at erhvervs erfaring stiller dem stærkere på arbejdsmarkedet. Derudover viser undersøgelser, at tidlige erfaringer med arbejdslivet giver de unge viden og kompetencer, som de har stor gavn af i deres videre liv. De får mere realistiske forventninger til arbejdsmarkedet, bliver bevidste om egne evner og modnes af at opleve at kunne varetage et job (3). Fritidsjobbet giver dem forøget lyst til at have et arbejde og de vurderer, at erfaringerne og netværket fra fritidsjobbet har gjort det lettere at få et arbejde (15). Et studie finder desuden, at effekten øges af fritidsjobbets varighed. Med andre ord er flere unge i

beskæftigelse, hvis de har haft et fritidsjob i en længere periode, sammenholdt med unge, der kortvarigt har haft et fritidsjob (15).

Analyser viser konkret, at sandsynligheden for beskæftigelse er knapt 2½ gange højere for de unge indvandrere og efterkommere, der har haft et fritidsjob. Sammenhængen gælder også for etniske danskere og er endog en smule stærkere, da sandsynligheden for at have et job, når man er mellem 25 og 29 år, er næsten tre gange højere for de etniske danskere, der har haft et fritidsjob end for de etnisk danske, der ikke har haft et fritidsjob. Den positive sammenhæng mellem fritidsjob og beskæftigelse eksisterer også, når der tages højde for betydningen af alder, køn, bopæl og forældres indkomst (15).

Kriminalitet

Forskning tyder på, at et fritidsjob kan have en kriminalpræventiv effekt, da et job modvirker kedsomhed og giver den unge nye indsigter og bekendtskaber samt perspektiver på deres fremtidsdrømme. For en del unge virker det disciplinerende at skulle indordne sig på en arbejdsplads, og de lærer nye omgangsformer, hvilket kan påvirke deres adfærd positivt (3). Unge vurderer selv, at det generelt påvirker deres adfærd positivt at få et job. Nogle oplever, at blot den indtægt, et fritidsjob giver, har en kriminalpræventiv effekt, da materielle goder er vigtige i ungdomskulturen, og de unge, der kommer fra fattige familier, kan blive presset til at begå kriminalitet for at få råd til de samme ting, som deres jævnaldrende har. Flere adspurgte unge fremhæver kedsomhed som en risikofaktor for kriminalitet, og her har fritidsjob en positiv effekt. Et arbejde fylder op i fritiden og betyder, at der er mindre tid til at kede sig. Et arbejde giver desuden de unge mulighed for at komme væk fra det vante miljø og deres eventuelt dårlige omgangskreds. Nogle unge oplever, at erfaringer på en arbejdsplads kan have direkte effekt på adfærd og attitude hos deres jævnaldrende. Når man har et arbejde, lærer man at gøre, hvad man bliver bedt om og at overholde aftaler. Den høflighed og disciplin, som er nødvendig for at varetage et arbejde, kan smitte af på adfærden generelt og påvirke de unge til at ændre indstilling og attitude (3).

Personlige kompetencer

At have et fritidsjob styrker både unges sociale og personlige kompetencer. Dette kommer til udtryk i forhold til samarbejde og i forhold til at kunne gå i dialog og være imødekommende over for personer, som man ellers ikke ville være i dialog med. De bliver også bedre til at håndtere og tackle daglige gøremål og de får forståelse for at regulere deres adfærd i forskellige kontekster (5). Ydermere kan det føre til mere selvtillid og ansvarsfølelse hos den unge, når den unge får tildelt ansvar hos den lokale bager, eller at en arbejdsgiver regner med deres punktlighed på avisruten (7).

Gennem fritidsjobbet får unge styrket deres kompetencer og motivation i forhold til arbejdsmarkedet. Nogle af de ord, der går igen, når det beskrives, hvad de unge lærer, er føling med arbejdsmarkedet og brede arbejdsmarkedskompetencer, der er med til at løfte de unges ambitioner og selvværd og det giver de unge selvtilliden og motivationen til at komme videre f.eks. med en uddannelse (1).

Forskere forklarer, at unge via erfaringerne fra fritidsjobbet udvikler en række tilværelseskompetencer, som er defineret ved, at man kan bruge dem i andre sammenhænge. Det kan være vedholdenhed, ansvarlighed og evnen til at begå sig i sociale sammenhænge, hvor der bliver stillet krav, og hvor man skal indordne sig under nogle regler. Fritidsjobbet giver de unge selvtillid og uafhængighed, mens de endnu er mindreårige, og det lærer dem stresshåndtering, samarbejde, disciplin og struktur (3). Unge udtrykker stolthed over at varetage et arbejde og giver udtryk for, at oplevelserne i de første job har givet dem større uafhængighed, ansvarsbevidsthed og tillid til egne evner (3).

At have et fritidsjob udvikler også unges sociale kompetencer, hvilket er til gavn for alle aspekter af deres tilværelse. Unge oplever at være blevet mere åbne, imødekommende og høflige over for fremmede som følge af erhvervs erfaringerne. Jobbet lærer dem at omgås mange forskellige mennesker og kommunikere til forskellige grupper. De får udvidet deres netværk, lærer at samarbejde og at kommunikere med kolleger og eventuelle kunder (3).

Forandringsteori

Vi har nu set nærmere på, hvilke effekter et fritidsjob har for unge, men hvad skal der egentlig til før de unge får et fritidsjob, og hvad skal en fritidsjobindsats indeholde for at være en succes?

Inspireret af rapporten "*Kortlægning af viden om og lovende praksis ved fritidsjobindsatser*" (11) udarbejdet af Styrelsen for International Rekruttering og Integration vil der i nærværende afsnit blive præsenteret en forandringsteori, som beskriver lovende praksis omkring fritidsjobindsatser. Forandringsteorien er generisk. Det vil sige, at den ikke beskriver eller er udledt af én konkret eksisterende praksis, men i stedet er sammensat på baggrund af viden om lovende praksis fra forskning og evalueringer, og på viden fra forskellige fritidsjobindsatser i Danmark.

Forandringsteorien er bygget op omkring viden om de virksomme kerneelementer, som skaber indsatsens virkning, samt omkring en indsatsmodel, som beskriver de centrale typer af aktiviteter, som indsatsen skal indeholde for at aktivere de virksomme kerneelementer. Endelig illustrerer forandringsteorien de resultater og effekter, som forskningen viser, at der skabes gennem de pågældende aktiviteter og kerneelementer.

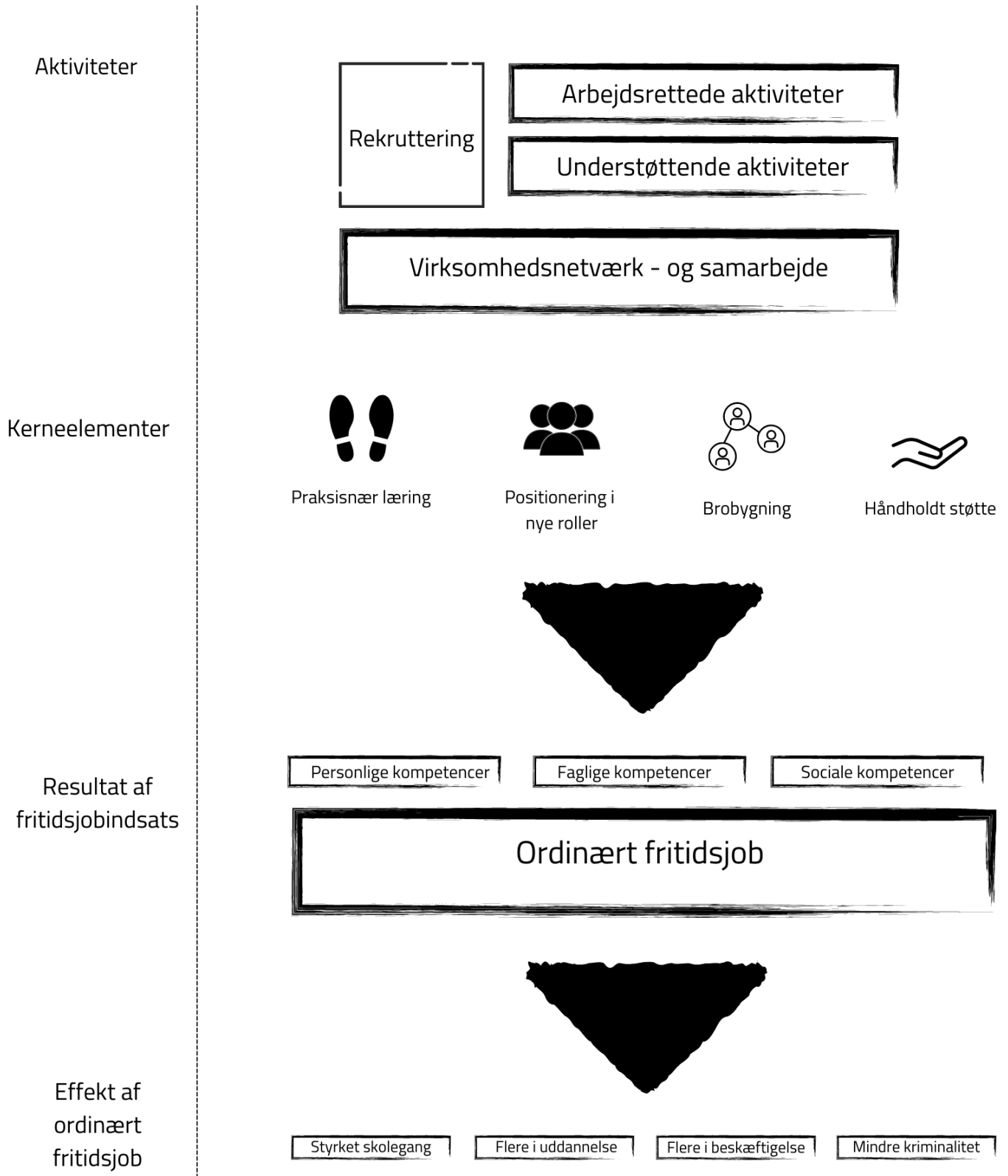
Definitioner

Lovende praksis er en betegnelse for sociale indsatser, hvor der ikke er sikker viden om effekter, men hvor der alligevel er særlig stor sandsynlighed for, at der skabes positive forandringer.

Kerneelementer udgør de elementer, som praksis og viden indikerer er af væsentlig betydning for en indsats' virkning eller effekter. Et kerneelement er i udgangspunktet ikke bundet af konteksten og er derfor overførbart. Kerneelementerne kan omsættes på forskellige måder med forskellige tiltag afhængigt af rammerne i den lokale kontekst.

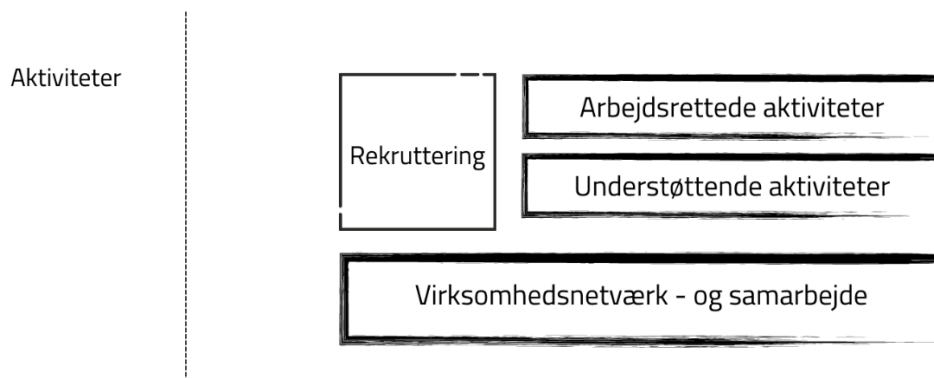
Aktiviteter er de konkrete tiltag, der udmønter kerneelementerne. Aktiviteter kan for eksempel være fritidsjobvejledning eller forberedende kurser. Indsatsmodellen beskriver de typer af aktiviteter, der skal være til stede i en indsats, så kerneelementerne aktiveres.

Virksomme elementer i fritidsjobindsatser

Indsatsmodel

Den samlede indsatsmodel skal ses som et kronologisk forløb for målgruppen bestående af fire kategorier af aktiviteter.

En helhedsorienteret fritidsjobindsats, som arbejder med de fire kerneelementer (praksisnær læring, positionering i nye roller, brobygning og håndholdt støtte) kan med fordel bygges op om fire kategorier af aktiviteter, nemlig rekrutteringsaktiviteter ved opstart af forløbet, derefter arbejdsrettede aktiviteter sideløbende med understøttende aktiviteter. Både ved indsatsens opstart og løbende kan der arbejdes med at sikre adgangen til relevante arbejdspladser gennem virksomhedsnetværk og -samarbejde.

Rekruttering

Denne type af aktiviteter består i at rekruttere unge til indsatsen. Rekruttering af målgruppen er en forudsætning for at kunne igangsætte et forløb. Det er således ikke i rekrutteringen, at kerneelementerne kommer i spil, men først i selve arbejdet med de unge. Man kan identificere flere forskellige former for rekruttering:

- Henvisning gennem fagfolk i kommuner
- Skriftlig ansøgning og samtale
- Rekruttering via andre indsatser og arrangementer
- Mund-til-mund rekruttering
- Opsøgende arbejde i lokalområdet

Se uddybende om de pågældende metoder i rapporten (11).

Arbejdsrettede aktiviteter

Arbejdsrettede aktiviteter indeholder aktiviteter, der har fokus på at styrke de unges faglige og arbejdsrettede kompetencer, så de på sigt kan varetage et ordinært fritidsjob. De arbejdsrettede aktiviteter har dermed fokus på læring i forhold til at hjælpe den unge til at kende til fritidsjobmuligheder, og hvordan man søger et fritidsjob. De arbejdsrettede aktiviteter har også fokus på at klæde den unge på til at kunne indgå på en arbejdsplads og varetage et fritidsjob. Det kan være at arbejde med mødestabilitet, arbejdsgivers forventninger, planlægning og løsning af opgaver, samarbejde, ansvar og initiativ. De arbejdsrelaterede aktiviteter er i høj grad betinget af den enkelte unges situation, herunder kompetencer, erhvervs erfaring og problemkompleks. Eksempler på arbejdsrettede aktiviteter i fritidsjobindsatser kan være:

- Kursus- og introduktionsaktiviteter
- Fritidsjobvejledning
- Lommepengejob
- Mentorstøtte
- Innovation og iværksætteri.

Se uddybende om de pågældende aktiviteter i rapporten (11).

Understøttende aktiviteter

Understøttende aktiviteter har fokus på at styrke personlige og sociale kompetencer, som også har stor betydning for, om de unge kan få gode oplevelser og læring gennem fritidsjobbet. De understøttende aktiviteter har ligeledes fokus på at nedbryde eventuelle barrierer for den unges muligheder for at være i fritidsjob. Aktiviteterne skal støtte op om de unges læringsprocesser, så de opnår et godt udbytte af indsatsen. En understøttende aktivitet, som flere fritidsjobindsatser peger på som afgørende for de unges deltagelse, er forældreinvolvering. Eksempler på understøttende aktiviteter kan dermed være:

- Sociale og netværksskabende aktiviteter
- Relationsarbejde
- Forældreinvolvering

Se uddybende om de pågældende aktiviteter i rapporten (11).

Virksomhedsnetværk og -samarbejde

Et netværk af arbejdsgivere er en fordel for en fritidsjobindsats, hvis man gerne vil hjælpe unge ud i et ordinært fritidsjob. Her kan et stærkt netværk af og samarbejde med arbejdsgivere betyde, at medarbejdere i indsatsen har overblik over ledige fritidsjob, og at unge fra fritidsjobindsatsen kan få et fortrin i jobsøgningen. Med virksomhedsnetværk og -samarbejde menes ikke kun private netværk og samarbejde med private virksomheder, men også for eksempel boligorganisationer og offentlige arbejdspladser.

Aktiviteter som kan bidrage til et godt virksomhedsnetværk- og samarbejde, kan være:

- Opsøgende arbejde hos virksomheder
- Klæde virksomheden på
- Løbende vedligeholdelse af relation til virksomhederne

Se uddybende om de pågældende aktiviteter i rapporten (11).

Virksomme kerneelementer

Kerneelementer udgør de elementer, som praksis og viden indikerer er af væsentlig betydning for en indsats' virkning eller effekter. Et kerneelement er i udgangspunktet ikke bundet af konteksten og er derfor overførbart. I fritidsjobindsatser kan følgende kerneelementer identificeres:

Kerneelementer

Praksisnær læring

Positionering i nye roller

Brobygning

Håndholdt støtte

I det efterfølgende uddybes de virksomme kerneelementer.

Praksisnær læring

Med **praksisnær læring** forstås, at unge indgår i en virkelighedsnær situation, hvor de gennem praktiske aktiviteter lærer, hvad det vil sige at gå på arbejde, og hvordan man opfører sig på en arbejdsplads. Praksisnær læring er dermed læring gennem erfaring, hvor de unge guides og får både positiv og negativ feedback på deres opgaveløsning. Praksisnær læring virker ved at regulere de unges adfærd, så de bliver bedre til at begå sig på en arbejdsplads, tage imod instruktion, løse opgaver og tage ansvar. Dermed øger det de unges arbejdskultur og hverdagsmestring. Praksisnær læring virker også ved, at de unge får succesoplevelser og erfarer at kunne løse opgaver, de ikke troede, de kunne. Dermed styrker praksisnær læring de unges selvtillid, motivation og kompetencer. En forudsætning for den praksisnære læring er, at arbejdssituationen virker så virkelighedsnær som muligt. Det kan sikres ved, at fagpersonalet involveret i den unges fritidsjob så vidt muligt arbejder og agerer, som de plejer. Samtidig skal man finde den rette balance mellem på den ene side at stille krav til de unge, så deres deltagelse i aktiviteten ligner en ordinær ansættelse, og på den anden side at tilbyde en rummelighed og fleksibilitet, som er nødvendig for, at målgruppen kan indgå i aktiviteten.

Positionering i nye roller

Positionering af unge i nye roller indebærer, at de unge hjælpes til at indtage en anden rolle, end de plejer. Ved at indgå i nye fællesskaber med anderledes opgaver og ansvar, end de er vant til, kan de opleve at blive rollemodeller og at bidrage positivt. Dermed oplever de nye sider af sig selv, og andre omkring dem ser også disse nye styrker og sider. Forskning peger på, at unge gennem et fritidsjob kan indtage en ny rolle, hvor deres kompetencer anerkendes, og hvor de træder ud af negative roller. Det har betydning for, at ikke kun omverdenen ser dem i nye sammenhænge, men også at deltagerne selv ser andre positive sider af sig selv. Det centrale for, at den unge kan indtage en ny, positiv rolle, er, at den unge tildeles ansvar i sin nye rolle – og at den unge støttes i at opnå viden og kompetencer til at indtage den nye rolle. Det er desuden centralt, at opgaverne foregår i et nyt fællesskab og i andre rammer, end hvor den unge har sin daglige gang.

Brobygning

Brobygning omhandler den konkrete etablering af kontakt mellem unge og arbejdsgivere. I den forbindelse ydes også hjælp til at finde de rette fritidsjob med relevante opgaver og passende udfordringsniveau, som matcher den enkelte unge. Brobygning omhandler også brobygning i en bredere forståelse. Her handler brobygning om at styrke de unges kompetencer og muligheder for at indgå på en arbejdsplads, eller andre miljøer, som den unge ikke normalt bevæger sig i. Brobygning kan også ses som en del af samarbejdet med forældrene, hvor indsatserne arbejder for at styrke sammenhængen mellem den unges hverdag og ønsker om et fritidsjob på den ene side, og forældrenes motivation og kapaciteter til at støtte den unge i dette på den anden side. Brobygningen kan også indebære at få et andet netværk og indgå i andre miljøer end de unge plejer. Således har flere fritidsjobindsatser gode erfaringer med at bruge fritidsjobbet til at få den unge til at bevæge sig rundt i byen og til at møde nye mennesker.

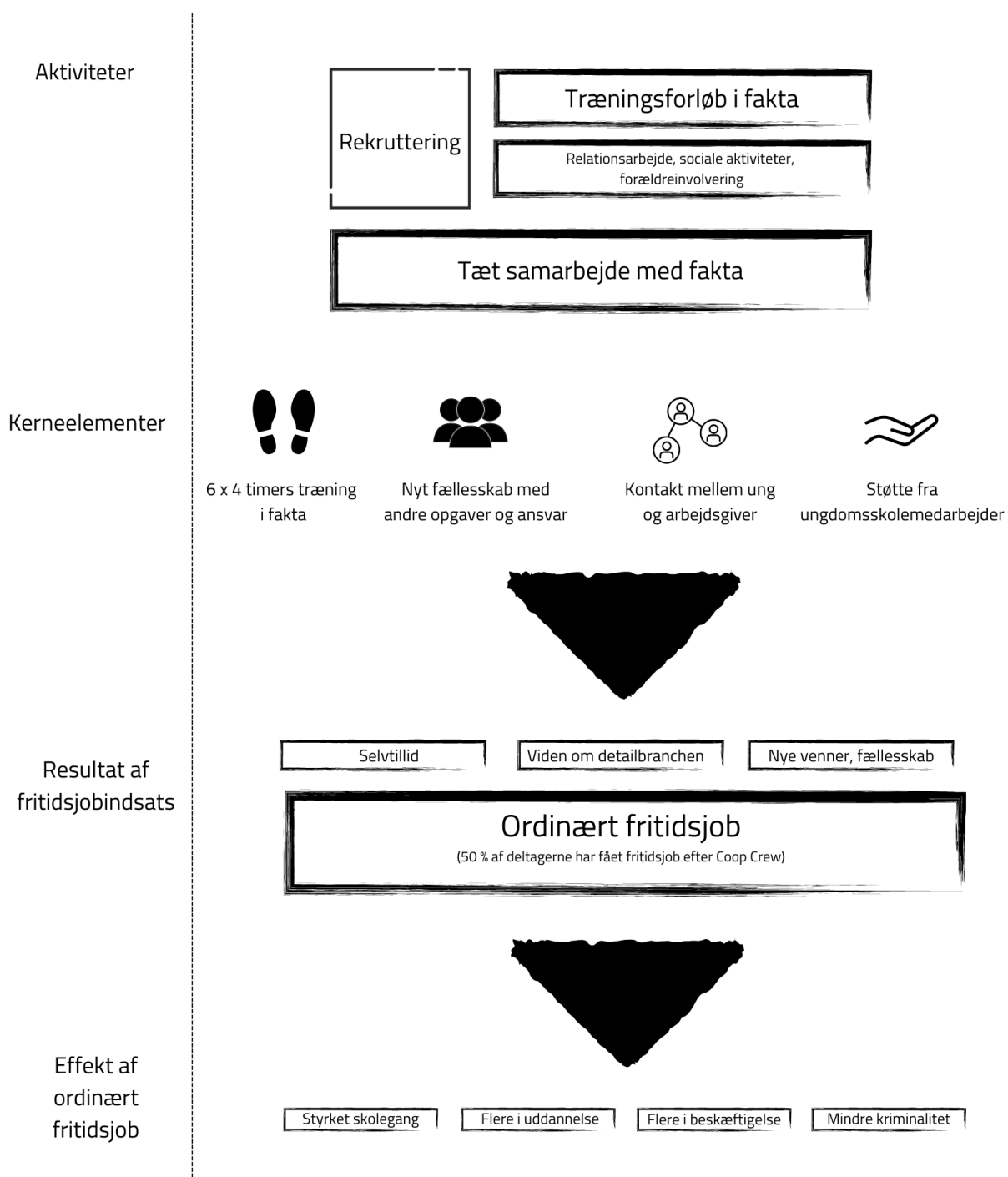

Håndholdt støtte

Håndholdt støtte består af en pædagogisk støtte til de unge. Støtten skal hjælpe de unge til at tackle personlige og sociale udfordringer, som står i vejen for at kunne få og fastholde et fritidsjob, ligesom en håndholdt støtte kan indebære, at den unge bliver guidet og fulgt tæt, hvis behovet er der. Den håndholdte støtte hjælper den unge til at overkomme barrierer i forhold til at kunne være i et fritidsjob. Endelig kan en håndholdt støtte være relevant, når der er situationer på fritidsjobbet, som den unge har svært ved at håndtere. Et andet aspekt af en håndholdt støtte er, at virkningen øges ved, at den er baseret på en tillidsfuld relation. Her viser erfaringerne, at det kan være lettere at hjælpe den unge, styrke selvtillid og korrigere adfærd, hvis der er opbygget en god relation mellem en medarbejder og den unge.

Coop Crew i praksis

Der er nu præsenteret de overordnede resultater omkring forskning i fritidsjob samt hvad der skal til for, at en fritidsjobindsats virker. Dette vil nu blive relateret til Coop Crew og elementer fra dette vil blive sat ind i forandringsmodellen. Således ses der nærmere på Coop Crew's indsatsmodel samt konkrete virk-somme kerneelementer.

Det er primært ungdomsskolemedarbejderen, som står for **rekruttering** til Coop Crew. Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvordan man griber rekrutteringen an, men det foregår fx gennem besøg på skoler, henvisning af unge fra samarbejdspartnere, opsøgende arbejde, brug af eget netværk mm.

De **arbejdsrettede aktiviteter** i Coop Crew består af et træningsforløb i fakta, hvor de unge får styrket deres faglige og arbejdsrettede kompetencer. Der er fokus på praksisnær læring og hvordan man passer et ordinært fritidsjob. Butikscheferne lærer de unge om bl.a. mødestabilitet, forventninger, ansvar mm.

De **understøttende aktiviteter** er primært ungdomsskolemedarbejderens ansvar. Han/hun er med i hele træningsforløbet og understøtter de unge i deres læringsproces. Ydermere indeholder Coop Crew også forskellige sociale og netværksskabende aktiviteter, som fx et introarrangement, hvor de unges forældre også deltager. Her er der fokus på det sociale for de unge og forældrene får viden om fritidsjob.

I Coop Crew er der et tæt lokalt samarbejde mellem ungdomsskole og fakta, som sikrer **virksomhedsnetværk- og samarbejde**. Butikscheferne er gode til at hjælpe med at få de unge i job og kan henvise til kolleger. Ungdomsskolerne har også fokus på at få koblet Coop Crew til det lokale erhvervsliv. Det sikrer, at der lokalt er bevidsthed omkring Coop Crew, så andre virksomheder kan ansætte de unge efterfølgende. Samtidig er der mulighed for, at de unge får viden om, hvor de ellers kan søge fritidsjob.

Den praksisnære læring består af træningsforløbet i fakta. Gennem praktiske aktiviteter lærer de unge, hvad det vil sige at gå på arbejde, og hvordan man opfører sig på en arbejdsplads. Aktiviteterne er så virkelighedsnære som muligt. De unge bliver trænet i kassebetjening, trimning, vareopfyldning, rengøring mm. Når de unge deltager i Coop Crew, indgår de i nye fællesskaber med anderledes opgaver og ansvar. På den måde kan de blive **positioneret i nye roller**. De oplever nye sider af sig selv, hvilket også opleves af fx forældre, lærere og venner/klassekammerater.

Brobygning handler om, at den unge indgår på en arbejdsplads og i et miljø, som han/hun normalt ikke færdes i. Ydermere sker der en brobygning mellem den unges ønske om fritidsjob og forældrenes motivation og opbakning.

Den håndholdte støtte ydes af ungdomsskolemedarbejderen. Støtten hjælper de unge til at tackle personlige og sociale udfordringer, både under træningsforløbet, men også efter. Under træningsforløbet hjælper ungdomsskolemedarbejderen den unge med at overkomme forskellige barrierer fx angst, problemer med mødestabilitet mm. Her er det vigtigt med en tillidsfuld relation. Ungdomsskolemedarbejderen støtter efter forløbet den unge med at finde et ordinært fritidsjob.

Efter deltagelse i Coop Crew oplever de unge, at de har fået mere selvtillid og en følelse af, at være en del af noget større. Ydermere får de nye samarbejdskompetencer og mod til kundekontakt. De får samtidig viden om detailbranchen, som kan bruges i deres videre jobsøgning. De unge oplever også en forskel, når det kommer til deres skolegang. Nogle oplever, at de er blevet bedre til at sige noget i timerne, er blevet bedre til at samarbejde med andre osv. Nogle lærere oplever også, at de får en hel ny ung tilbage i klassen og at han/hun har udviklet sig positivt og kan mere, end læreren ellers troede.

Litteraturliste

1. Aner, Louise Glerup & Jon Toft-Jensen (2012): Godt på vej – Virkningen af fritidsjobaktiviteter i udsatte boligområder. Center for Boligsocial udvikling.
2. Lesner, Rune V., Anna Piil Damm, Preben Bertelsen & Mads Uffe Pedersen (2018): Life Skills Development of Teenagers through Spare-Time Jobs. Aarhus University.
3. Poulsen, Sofie Havn & Overgaard, Agnethe (2013): Fritidsjob for fremtiden - En undersøgelse af effekten af tidlige erhvervs erfaringer på uddannelse, beskæftigelse og kriminalitet blandt unge. Foreningen Nydansker
4. Jakobsen, Kristian Thor (2017): Fritidsjob til udsatte unge er en god investering for samfundet. Den Sociale Kapitalfond
5. Christensen, Gunvor, Jakobsen, Vibeke, Ememark, Morten H., Widding, Joanna G., Stabell, Cecilie L., Søgaard, Christopher D. & Aner, Louise G. (2018): Børn og unges uddannelseschancer – de boligsociale indsatsers bidrag – Evaluering af Landsbyggefondens boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne. VIVE
6. Gripping, Conni & Larsen, Lars (2020): Betydningen af udsatte unges fritidsjob - set i familieperspektiv. LG Insight
7. Kuipers, Philip Zacho & Stephanie Bernth Ahrenkiel (2018): Fritidsjobbere fra udsatte boligområder – En karakteristik og status på udviklingen af unge med fritidsjob. Center for Boligsocial Udvikling.
8. Rejkjær, Christina Dige & Sascha Hohlmann (2018): Trin-for-trin guide. Fritidsjob for udsatte unge – et vigtigt skridt på vejen til et liv med uddannelse og arbejde. Marselisborg Consulting.
9. Frederiksen, Nana Øland & Majken Rhod Larsen (2011): Fritidsjobindsatser. Inspiration til arbejdet med unge og fritidsjob. Center for Boligsocial Udvikling.
10. Pedersen, Jesper, Nissen, Bente, Hansen, Anette & Fenger, Mette (2014): Kortlægning af eksisterende og relevante indsatser med job- og uddannelsesperspektiv for udsatte unge. Cabi
11. Rambøll Management (2020): Kortlægning af viden om og lovende praksis ved fritidsjobindsatser. Styrelsen for International Rekruttering og Integration.
12. Hansen, Esben (2015): Mere end bare et fritidsjob – Evaluering af Projekt Fritidsjob i Viby Syd. Det Boligsociale Fællessekretariat
13. Gripping, Conni & Larsen, Lars (2018): Evaluering af helhedsorienteret fritidsjobindsats i Svendborg 2016-2018. LG Insight
14. Gripping, Conni & Larsen, Lars (2020): Midtvejsevaluering af FFJF Kulbanen. LG Insight

15. Rambøll (2009): Fra fritid til job. Analyse af betydningen af fritidsjob for indvandrere og efterkommeres beskæftigelses- og uddannelsessituation. Rambøll Management og Arbejdsmarkedsstyrelsen
16. Hansen, Niels-Henrik M. (2011): Unges fritidsarbejde: Mellem leg og alvor, LO-Dokumentation Nr. 2/2011. Tema: Unge og fritidsjob, Landsorganisationen i Danmark
17. Danmarks Statistik (2020): *Beskæftigelsen blandt børn og unge under 18 år er steget siden 2014:* <https://www.dst.dk/da/Statistik/bagtal/2018/2018-09-10-Flere-unge-i-beskaeftigelse>